



O'zbekiston adabiyoti va san'ati

ЎЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САНЬАТИ Haftalik gazeta • 1956-yil 4-yanvardan chiqa boshlagan • uzasziyoli@list.ru • 2006-yil, 27-oktabr • № 43 (3872)

Абдулла ОРИПОВ,
Ўзбекистон Қаҳрамони, ҳалқ шоири

БОШЛАНМИШ УЛУГЛАР ДАВРОНИ

Даврлар ўтиши билан ҳар бир замоннинг ўз аънаналари ҳам пайдо бўла бошлар экан. Улуг аҳоддларимиз, қадимиш шахарларимиз саналарини нишонлаша шундай янги давр, яъни мустакилларимиз йилларида шаклланган янги удумга айланди, десак янглишмаймиз.

Мен бир вактлар хориж сафаридан қайтаёттанимда минтақамизда яшовчи ҳалқларнинг бир вакили самолётда ёёма-ён ўтириб қолди. Гапдан-гап чиқиб, у ҳар ойда бўлмаса ҳам ҳар йилда бир-иккита юбилей ўтказиб турасизлар. Аттаган, бизда бундай гаплар йўқ, деди.

Мен уни юпатиб, бунга сен айборд эмассан, улуг шаҳарларнинг, буюк боболаринг йўқ экан, ўзингнинг туғилган кунингни нишонлайвер, дедим.

Дарҳақат, ўзбекистоннинг ҳар кичи турори тарихдан сўзлайди. Ҳар газарда бир авлий ўтган. Биргина Хозрим воҳаси ёки Коракалпок диёрида гибисос қалвалар ҳаробаларида ўтвуриб, илмий тадқиқот олиб бораётган ҳорижим олимлар қанчадан-канча.

Албатта, бу обидалар бизгача ҳам мавжуд эди. Лекин уларга этибор бўлганим эмас. Истиқолимиз шарофати Юрбошининг сайд-хароқатлари туфайли достон бўлгалик ишлар амалга оширилди ва оширилаётir. Мана бўғун биз кўхна Насаф — Каршининг 2700 йилларини нишонлаш турибиз. Мен бу ўринда қадимиш шахарнинг кўхна тарихини қайтадан сўзлаб бермоқни эмасман. Чунки кўпчилик бундан ҳабардор. Карши шахаридаги мъеморий ёѓорликлар янгидан таъмирланди ва ўз айланылаётir.

Ана шулардан бири Одина (Жума) маҷитни ёқида иккى оғиз сўз. Бу маҷитни соҳибкорон Амир Темур бунёд этган эканлар. Маҷит ёнида сардоба ҳам мавжуд. Соҳибкорон бомбозиб изоҳида ҳойда яна бир қанча маҷити мадрасалар курдириб, кўргон атрофига қалъадворларни шаклни шамоъйли, девору дарвозалари кўриниши ёқида ҳам бекиёс мъеморчилар иктидоридан дар-рак берип туриби. Шу белгиларга қараб ҳам боболаримиз салоҳиятига баха бериши мумкин.

Ана шубҳа обида шўролар даврида аёвса оёқ ости килиниб, сардоба қўймил, бу мажмуя даҳшатли қамоқчона-нага айлантирилган. Унинг ичидаги минглаб, балки ўн минглаб юртошларимиз салоҳиятига қатънишни солиниб, қатънишни солиниб.

Ўтган мафкуранинг омонсилигиго вахшилиги, ҳаҳоратини исботлаш учун биргина Одина маҷитининг тақири кифоя қиласиди, деб ўйлайман. Уларнинг килимларни бир муштилар инсоннинг сочларини кесиб, кўлларини нимталашиб, кўзларини ўйиб, юзига тиф торгандай гап-ку. Күшини оғизларнинг шакларнинг ўйини ҳам бузгандар. Одина маҷити етимиш йилларда ортиқ муддат камоқчона бўйиб келди. Уни таъмирлаш жараёнида гаштадан орасидан маҳбусларнинг хатларидан парчалар ҳам чиқиб қолди. Балки улар орасидан Беҳбадий ҳазратларининг ҳам дастхатларидан бордир. Тагин ким билади, дейсиз?..

Мен мана шубҳа даргоҳни кўздан кечирип эканман, инсон боласига бўлган мөхру муҳаббатим, ихлюсим бир дакиқа сўнди. Айни ногда адолат тикланганини, хотира чироқларни қайтадан ёнганини кўриб, ўша сўнгдан мөхрим янчагллангандай бўйди.

Халқаро Амир Темур ҳақида сўз юртиши мозйини хотирлашшина эмас. Бу шундай аргумоқчи, у чавандозини кўпкага кўтариши, манзилига элатди. Орез қилимиз, биз ҳам нағиблашлади. Унга ўзини кўрсатажак ва кўрсатади. Айни таскинларни таъмирига бўйиб, курдатни кўрсатадиган Алломиларни ўтказиб, курдатни кўрсатадиган Алломиларни ўтказиб.

Халқаро Амир Темур ҳақида сўз юртиши мозйини хотирлашшина эмас. Бу шундай аргумоқчи, у чавандозини кўпкага кўтариши, манзилига элатди. Орез қилимиз, биз ҳам нағиблашлади. Унга ўзини кўрсатажак ва кўрсатади. Айни таскинларни таъмирига бўйиб, курдатни кўрсатадиган Алломиларни ўтказиб, курдатни кўрсатадиган Алломиларни ўтказиб.

Халқаро Амир Темур ҳақида сўз юртиши мозйини хотирлашшина эмас. Бу шундай аргумоқчи, у чавандозини кўпкага кўтариши, манзилига элатди. Орез қилимиз, биз ҳам нағиблашлади. Унга ўзини кўрсатажак ва кўрсатади. Айни таскинларни таъмирига бўйиб, курдатни кўрсатадиган Алломиларни ўтказиб, курдатни кўрсатадиган Алломиларни ўтказиб.

Амир Темур ҳазратларининг Шахри-сабзада курган Оксарой пештокидаги ўтган ўтларни ўтказиб, ҳамони кўпкага кўтаришини ўтказиб. Амир Темур ҳазратларининг Шахри-сабзада курган Оксарой пештокидаги ўтган ўтларни ўтказиб, ҳамони кўпкага кўтаришини ўтказиб.

Амир Темур ҳазратларининг Шахри-сабзада курган Оксарой пештокидаги ўтган ўтларни ўтказиб, ҳамони кўпкага кўтаришини ўтказиб.

Амир Темур ҳазратларининг Шахри-сабзада курган Оксарой пештокидаги ўтган ўтларни ўтказиб, ҳамони кўпкага кўтаришини ўтказиб.

Амир Темур ҳазратларининг Шахри-сабзада курган Оксарой пештокидаги ўтган ўтларни ўтказиб, ҳамони кўпкага кўтаришини ўтказиб.

Амир Темур ҳазратларининг Шахри-сабзада курган Оксарой пештокидаги ўтган ўтларни ўтказиб, ҳамони кўпкага кўтаришини ўтказиб.

Амир Темур ҳазратларининг Шахри-сабзада курган Оксарой пештокидаги ўтган ўтларни ўтказиб, ҳамони кўпкага кўтаришини ўтказиб.

Амир Темур ҳазратларининг Шахри-сабзада курган Оксарой пештокидаги ўтган ўтларни ўтказиб, ҳамони кўпкага кўтаришини ўтказиб.

Амир Темур ҳазратларининг Шахри-сабзада курган Оксарой пештокидаги ўтган ўтларни ўтказиб, ҳамони кўпкага кўтаришини ўтказиб.

Амир Темур ҳазратларининг Шахри-сабзада курган Оксарой пештокидаги ўтган ўтларни ўтказиб, ҳамони кўпкага кўтаришини ўтказиб.

Амир Темур ҳазратларининг Шахри-сабзада курган Оксарой пештокидаги ўтган ўтларни ўтказиб, ҳамони кўпкага кўтаришини ўтказиб.

Амир Темур ҳазратларининг Шахри-сабзада курган Оксарой пештокидаги ўтган ўтларни ўтказиб, ҳамони кўпкага кўтаришини ўтказиб.

Амир Темур ҳазратларининг Шахри-сабзада курган Оксарой пештокидаги ўтган ўтларни ўтказиб, ҳамони кўпкага кўтаришини ўтказиб.

Амир Темур ҳазратларининг Шахри-сабзада курган Оксарой пештокидаги ўтган ўтларни ўтказиб, ҳамони кўпкага кўтаришини ўтказиб.

Амир Темур ҳазратларининг Шахри-сабзада курган Оксарой пештокидаги ўтган ўтларни ўтказиб, ҳамони кўпкага кўтаришини ўтказиб.

Амир Темур ҳазратларининг Шахри-сабзада курган Оксарой пештокидаги ўтган ўтларни ўтказиб, ҳамони кўпкага кўтаришини ўтказиб.

Амир Темур ҳазратларининг Шахри-сабзада курган Оксарой пештокидаги ўтган ўтларни ўтказиб, ҳамони кўпкага кўтаришини ўтказиб.

Амир Темур ҳазратларининг Шахри-сабзада курган Оксарой пештокидаги ўтган ўтларни ўтказиб, ҳамони кўпкага кўтаришини ўтказиб.

Амир Темур ҳазратларининг Шахри-сабзада курган Оксарой пештокидаги ўтган ўтларни ўтказиб, ҳамони кўпкага кўтаришини ўтказиб.

Амир Темур ҳазратларининг Шахри-сабзада курган Оксарой пештокидаги ўтган ўтларни ўтказиб, ҳамони кўпкага кўтаришини ўтказиб.

Амир Темур ҳазратларининг Шахри-сабзада курган Оксарой пештокидаги ўтган ўтларни ўтказиб, ҳамони кўпкага кўтаришини ўтказиб.

Амир Темур ҳазратларининг Шахри-сабзада курган Оксарой пештокидаги ўтган ўтларни ўтказиб, ҳамони кўпкага кўтаришини ўтказиб.

Амир Темур ҳазратларининг Шахри-сабзада курган Оксарой пештокидаги ўтган ўтларни ўтказиб, ҳамони кўпкага кўтаришини ўтказиб.

Амир Темур ҳазратларининг Шахри-сабзада курган Оксарой пештокидаги ўтган ўтларни ўтказиб, ҳамони кўпкага кўтаришини ўтказиб.

Амир Темур ҳазратларининг Шахри-сабзада курган Оксарой пештокидаги ўтган ўтларни ўтказиб, ҳамони кўпкага кўтаришини ўтказиб.

Амир Темур ҳазратларининг Шахри-сабзада курган Оксарой пештокидаги ўтган ўтларни ўтказиб, ҳамони кўпкага кўтаришини ўтказиб.

Амир Темур ҳазратларининг Шахри-сабзада курган Оксарой пештокидаги ўтган ўтларни ўтказиб, ҳамони кўпкага кўтаришини ўтказиб.

Амир Темур ҳазратларининг Шахри-сабзада курган Оксарой пештокидаги ўтган ўтларни ўтказиб, ҳамони кўпкага кўтаришини ўтказиб.

Амир Темур ҳазратларининг Шахри-сабзада курган Оксарой пештокидаги ўтган ўтларни ўтказиб, ҳамони кўпкага кўтаришини ўтказиб.

Амир Темур ҳазратларининг Шахри-сабзада курган Оксарой пештокидаги ўтган ўтларни ўтказиб, ҳамони кўпкага кўтаришини ўтказиб.

Амир Темур ҳазратларининг Шахри-сабзада курган Оксарой пештокидаги ўтган ўтларни ўтказиб, ҳамони кўпкага кўтаришини ўтказиб.

Амир Темур ҳазратларининг Шахри-сабзада курган Оксарой пештокидаги ўтган ўтларни ўтказиб, ҳамони кўпкага кўтаришини ўтказиб.

Амир Темур ҳазратларининг Шахри-сабзада курган Оксарой пештокидаги ўтган ўтларни ўтказиб, ҳамони кўпкага кўтаришини ўтказиб.

Амир Темур ҳазратларининг Шахри-сабзада курган Оксарой пештокидаги ўтган ўтларни ўтказиб, ҳамони кўпкага кўтаришини ўтказиб.

Амир Темур ҳазратларининг Шахри-сабзада курган Оксарой пештокидаги ўтган ўтларни ўтказиб, ҳамони кўпкага кўтаришини ўтказиб.

Амир Темур ҳазратларининг Шахри-сабзада курган Оксарой пештокидаги ўтган ўтларни ўтказиб, ҳамони кўпкага кўтаришини ўтказиб.

Амир Темур ҳазратларининг Шахри-сабзада курган Оксарой пештокидаги ўтган ўтларни ўтказиб, ҳамони кўпкага кўтаришини ўтказиб.

Амир Темур ҳазратларининг Шахри-сабзада курган Оксарой пештокидаги ўтган ўтларни ўтказиб, ҳамони кўпкага кўтаришини ўтказиб.

Амир Темур ҳазратларининг Шахри-сабзада курган Оксарой пештокидаги ўтган ўтларни ўтказиб, ҳамони кўпкага кўтаришини ўтказиб.

Амир Темур ҳазратларининг Шахри-сабзада курган Оксарой пештокидаги ўтган ўтларни ўтказиб, ҳамони кўпкага кўтаришини ўтказиб.

Амир Темур ҳазратларининг Шахри-сабзада курган Оксарой пештокидаги ўтган ўтларни ўтказиб, ҳамони кўпкага кўтаришини ўтказиб.

Амир Темур ҳазратларининг Шахри-сабзада курган Оксарой пештокидаги ўтган ўтларни ўтказиб, ҳамони кўпкага кўтаришини ўтказиб.

Амир Темур ҳазратларининг Шахри-сабзада курган Оксарой пештокидаги ўтган ўтларни ўтказиб, ҳамони кўпкага кўтаришини ўтказиб.

Амир Темур ҳазратларининг Шахри-сабзада курган Оксарой пештокидаги ўтган ўтларни ўтказиб, ҳамони кўпкага кўтаришини ўтказиб.

Амир Темур ҳазратларининг Шахри-сабзада курган Оксарой пештокидаги ўтган ўтларни ўтказиб, ҳамони кўпкага кўтаришини ўтказиб.

Амир Темур

Боши биринчи бетда.

Шубхасиз, бу чўкканинг бошида ҳазрат Соҳибкорон Амир Темур турди. Улур нахрларга доя бўлган ойдин бир чашма (ойнаబулок) мукаддас хисобланади. Соҳибкоронинг муборак шахси ҳам бу силлади чин маъноси билан мукаддасиди.

Тақдир бўндан кейнги турбанд бахтили фарзандлар — Темурбекниң ўйилагига наисбет этиди. Улар буюк салтанатни кўргалсан турган ёки шараф тохни бошга кўттарган тўртустун мисоли эдилар.

Муҳаммад Жаҳонгирнинг бўй кўрсатилиши Соҳибкорон бекиёс куч ато этган эди. Унинг шиддати, тальтида ўз умриниң давомини кўрган эди.

Жаҳонгирнинг тўнгри фарзанди Муҳаммад Султонду жувонмарг бўлган умидлар кайта бўй курсади...

Афросуки, қазои қадар бошкча хўм ўқиди — улар дунёни жуда эрта — бирни 20, иккинчиси 27 ёнда тарк этидилар.

Умаршаҳ Мирзо сағфа кирган, ота ишончни тўла оллади. Хиндунов кальаси забиди товонини тешиб ўтган наиза оғригини писанд қимлаган 15 ёшли ўсмир кейинчалик Фарғонга музофотиши бошкарчага ҳам; Форсда хукмонинг кўлганда ҳам матонатиши виистикбли муроданд эканни кўрсатади олди. Надоматлар бўслини, пистирмадан отилган ўқали 40 ёнга тўлмаган салтанат таъинини қулатди.

Гарчи диловарлик ва журъатда ҳеч кимдан кам бўлмаган эса-да, Мироншоҳ Мирзо отдан йикилишдан ортирган дардининг асоратини бир умр енголмади. Таскин бердиган томони шундаки, унинг авлоди Темурийлар тариҳида энг узоқ умр кўрди. Захирiddин Муҳаммад Бобур унинг шарафли нағорларидан бирни эди.

Феъл-авторда ва эътиқодда бобоси Муҳаммад Тарағанин эслатадиган Шоҳруҳ Мирзо мукаддас тушичларга алоҳиди садоқати билан ном чикарди, босик-вазмилни билан Хурсон таҳтини 50 йил бошкади. Унинг хукмонлиги даврида Хирот салтанатини гуллаб-яшнаган иккинчи марказига айланди.

Агар бугунни мезонлар билан баҳолайдиган бўйсак, умуминсониятини ётирофи нуткини назаридан бу олий макомага яқинлашиб, колган бошкада Темурийлардан ҳам етишиб чиқди. Айниска, Мирзо Улубек (Муҳаммад Тарағай) ва Захирiddin Муҳаммад Бобурниң шуҳратини дунёнинг иккичи бурачига айланди.

Еки салтанат юритиши бобида Султон Ҳусайн Мирзо ва Жалолиддин Муҳаммад Ақбаршоҳ бу тариҳидан алоҳиди сифиҳа очидар, деб айтиши мумкин. Султон Ҳусайниннинг 38 йиллик хукмонлиги даврида Хурсон гуллаб-яшнаган ўқага айланди, маданий, имён тараккий топди. Айниска, бу давр Мир Алишер Навоийдик буюк сўз санъаткори вояғи етганни билин кадрлар. Бобур Хиндустонда тамал тоншини ўқиган салтанатини муносиди давомиши Ақбаршоҳ ўзининг қарий эллик йилилик хукмонлиги давомида буюк империяни юзага келтириди. Бу юрт тариҳини нурили саҳифалар билан муваввар килди. Унинг даври Бобурйлар хукмонлигининг энг тўлишган фасли бўлиб кольди.

Иктидор ва салоҳига ҳақида гап келтиради, Аносиддин Ҳумюон подшоҳ (Ҳумюонни) алоҳиди қайд этиб ўтиши жони. Бобур фарзандигин давомиши сифатиди у Ҳиндустондаги салтанатни сақлаб қола олди, уқаларининг қаршилигини бостириб, давлатни кайта тиклади. Шунингдек, ўзи ҳам шоир ва

олим бўлган Ҳумюон маънавий тараккити жиддий ётибор бериб, ривожлини янги босқинга олиб чиқди.

Ҳиндустон тариҳида ҳудди шундак тарзда иш юритган подшоҳларнинг янга бири — Шоҳажон (шахзода Ҳуррам) бўлди. Унинг даврида улкан курилиши ишлари амалга оширилди, шу даврда машҳур Тоҳмаҳал қад кўттарди.

Айтиши мумкини, бу авлод вакилларини ҳар бири ўзига хос бир олам бўлиб, такрорланмас феъл-авторга, саъ-

ни улкан бўстонга кўйлашса мумкин: гуллар, чечаклар оличган, бўғлар гуллаб-яшнаган, олий иморатларда тўкин ва фаровон ҳаёт давом этиди...

Ана шундай бўстон кучига маликаларнинг ўз ўрни бўлганни тайин. Тарих китобларида Сароймұлхониминг зуқолиги. Туман оқанинг гўзлалиги кўп кайд килинган, шу билан бирга, улар ёш шахзодаларнинг оқила муррабиялияни ҳам бўлишган. Гаваршадебегиминг хаёти — бир китоб. Ҳадиҷабегиминг

хирот мухитидаги ўрни-чи? Гулбадабегим (отаси — Бобур) ҳеч мубо-лағасиз бу шонлини тариҳда нуриди изоҳидир. Жаҳонор обеги и (отаси — Шоҳажон) обо-

дончилик ишларига ҳаммил килиши, "Рисола соҳибия" китобини ёзиши билан бирга комила фарзанд сифатиди ҳамном колдириди. Зебунисобегим (отаси — Авранзеб) ҳақида ўша даврдаёк "отаси подшоҳлик билан эриши олмаган шоншурхатга қизи илим билан мусансар бўлди", деб ёзишган.

Умуми, бу авлод вакиллари ўз фоалиятлари билан инсон ақли, тафаккури, хис-туйғуси қандай чегараларни забт этиши мумкинлигини амалда кўрсатдилар. Ҳатто уларнинг кўплари ёришган натижалар забт этиб бўйлас дарражада юксак бўлди.

Фикрларнинг оддий оқимидан табийи бир савол юзага чиқади: ҳўш, ана шундай мумкам сурат ва сийрата эга бўлган авлод яратган салтанат тарих саҳнасидаги ўз яшадими ё кам яшадими? Явни улар умргузаронлик киган йиллар ўз салоҳияти даражасида эдими? Темурийлар хукмонлиги хатто бизнинг кунларнингизга этиб келиши мумкин эдими? Уларнинг тақдирини "зувол" деб атаб бўладими? Саволлар турлича бўйласин, нишонга олинган нукта битта: инициозингиз сабаби ўнга?

Бу савол атрофиди, шубхасиз, ўз вақтида шундай ёзиб колдиган экан: "Миллатлар (халқлар) таҳтида уч босқичи кузатилди: мувafferият, мувafferият таҳтида этиб келиши мумкин эдими?" Уларнинг тақдирини "зувол" деб атаб бўладими? Саволлар турлича бўйласин, нишонга олинган нукта битта: инициозингиз сабаби ўнга?

Бу савол атрофиди, шубхасиз, ўз вақтида шундай ёзиб колдиган экан: "Миллатлар (халқлар) таҳтида уч босқичи кузатилди: мувafferият, мувafferият таҳтида этиб келиши мумкин эдими?" Уларнинг тақдирини "зувол" деб атаб бўладими? Саволлар турлича бўйласин, нишонга олинган нукта битта: инициозингиз сабаби ўнга?

Бу савол атрофиди, шубхасиз, ўз вақтида шундай ёзиб колдиган экан: "Миллатлар (халқлар) таҳтида уч босқичи кузатилди: мувafferият, мувafferият таҳтида этиб келиши мумкин эдими?" Уларнинг тақдирини "зувол" деб атаб бўладими? Саволлар турлича бўйласин, нишонга олинган нукта битта: инициозингиз сабаби ўнга?

Бу савол атрофиди, шубхасиз, ўз вақтида шундай ёзиб колдиган экан: "Миллатлар (халқлар) таҳтида уч босқичи кузатилди: мувafferият, мувafferият таҳтида этиб келиши мумкин эдими?" Уларнинг тақдирини "зувол" деб атаб бўладими? Саволлар турлича бўйласин, нишонга олинган нукта битта: инициозингиз сабаби ўнга?

Бу савол атрофиди, шубхасиз, ўз вақтида шундай ёзиб колдиган экан: "Миллатлар (халқлар) таҳтида уч босқичи кузатилди: мувafferият, мувafferият таҳтида этиб келиши мумкин эдими?" Уларнинг тақдирини "зувол" деб атаб бўладими? Саволлар турлича бўйласин, нишонга олинган нукта битта: инициозингиз сабаби ўнга?

Бу савол атрофиди, шубхасиз, ўз вақтида шундай ёзиб колдиган экан: "Миллатлар (халқлар) таҳтида уч босқичи кузатилди: мувafferият, мувafferият таҳтида этиб келиши мумкин эдими?" Уларнинг тақдирини "зувол" деб атаб бўладими? Саволлар турлича бўйласин, нишонга олинган нукта битта: инициозингиз сабаби ўнга?

Бу савол атрофиди, шубхасиз, ўз вақтида шундай ёзиб колдиган экан: "Миллатлар (халқлар) таҳтида уч босқичи кузатилди: мувafferият, мувafferият таҳтида этиб келиши мумкин эдими?" Уларнинг тақдирини "зувол" деб атаб бўладими? Саволлар турлича бўйласин, нишонга олинган нукта битта: инициозингиз сабаби ўнга?

Бу савол атрофиди, шубхасиз, ўз вақтида шундай ёзиб колдиган экан: "Миллатлар (халқлар) таҳтида уч босқичи кузатилди: мувafferият, мувafferият таҳтида этиб келиши мумкин эдими?" Уларнинг тақдирини "зувол" деб атаб бўладими? Саволлар турлича бўйласин, нишонга олинган нукта битта: инициозингиз сабаби ўнга?

Бу савол атрофиди, шубхасиз, ўз вақтида шундай ёзиб колдиган экан: "Миллатлар (халқлар) таҳтида уч босқичи кузатилди: мувafferият, мувafferият таҳтида этиб келиши мумкин эдими?" Уларнинг тақдирини "зувол" деб атаб бўладими? Саволлар турлича бўйласин, нишонга олинган нукта битта: инициозингиз сабаби ўнга?

Бу савол атрофиди, шубхасиз, ўз вақтида шундай ёзиб колдиган экан: "Миллатлар (халқлар) таҳтида уч босқичи кузатилди: мувafferият, мувafferият таҳтида этиб келиши мумкин эдими?" Уларнинг тақдирини "зувол" деб атаб бўладими? Саволлар турлича бўйласин, нишонга олинган нукта битта: инициозингиз сабаби ўнга?

Бу савол атрофиди, шубхасиз, ўз вақтида шундай ёзиб колдиган экан: "Миллатлар (халқлар) таҳтида уч босқичи кузатилди: мувafferият, мувafferият таҳтида этиб келиши мумкин эдими?" Уларнинг тақдирини "зувол" деб атаб бўладими? Саволлар турлича бўйласин, нишонга олинган нукта битта: инициозингиз сабаби ўнга?

Бу савол атрофиди, шубхасиз, ўз вақтида шундай ёзиб колдиган экан: "Миллатлар (халқлар) таҳтида уч босқичи кузатилди: мувafferият, мувafferият таҳтида этиб келиши мумкин эдими?" Уларнинг тақдирини "зувол" деб атаб бўладими? Саволлар турлича бўйласин, нишонга олинган нукта битта: инициозингиз сабаби ўнга?

Бу савол атрофиди, шубхасиз, ўз вақтида шундай ёзиб колдиган экан: "Миллатлар (халқлар) таҳтида уч босқичи кузатилди: мувafferият, мувafferият таҳтида этиб келиши мумкин эдими?" Уларнинг тақдирини "зувол" деб атаб бўладими? Саволлар турлича бўйласин, нишонга олинган нукта битта: инициозингиз сабаби ўнга?

Бу савол атрофиди, шубхасиз, ўз вақтида шундай ёзиб колдиган экан: "Миллатлар (халқлар) таҳтида уч босқичи кузатилди: мувafferият, мувafferият таҳтида этиб келиши мумкин эдими?" Уларнинг тақдирини "зувол" деб атаб бўладими? Саволлар турлича бўйласин, нишонга олинган нукта битта: инициозингиз сабаби ўнга?

Бу савол атрофиди, шубхасиз, ўз вақтида шундай ёзиб колдиган экан: "Миллатлар (халқлар) таҳтида уч босқичи кузатилди: мувafferият, мувafferият таҳтида этиб келиши мумкин эдими?" Уларнинг тақдирини "зувол" деб атаб бўладими? Саволлар турлича бўйласин, нишонга олинган нукта битта: инициозингиз сабаби ўнга?

Бу савол атрофиди, шубхасиз, ўз вақтида шундай ёзиб колдиган экан: "Миллатлар (халқлар) таҳтида уч босқичи кузатилди: мувafferият, мувafferият таҳтида этиб келиши мумкин эдими?" Уларнинг тақдирини "зувол" деб атаб бўладими? Саволлар турлича бўйласин, нишонга олинган нукта битта: инициозингиз сабаби ўнга?

Бу савол атрофиди, шубхасиз, ўз вақтида шундай ёзиб колдиган экан: "Миллатлар (халқлар) таҳтида уч босқичи кузатилди: мувafferият, мувafferият таҳтида этиб келиши мумкин эдими?" Уларнинг тақдирини "зувол" деб атаб бўладими? Саволлар турлича бўйласин, нишонга олинган нукта битта: инициозингиз сабаби ўнга?

Бу савол атрофиди, шубхасиз, ўз вақтида шундай ёзиб колдиган экан: "Миллатлар (халқлар) таҳтида уч босқичи кузатилди: мувafferият, мувafferият таҳтида этиб келиши мумкин эдими?" Уларнинг тақдирини "зувол" деб атаб бўладими? Саволлар турлича бўйласин, нишонга олинган нукта битта: инициозингиз сабаби ўнга?

Бу савол атрофиди, шубхасиз, ўз вақтида шундай ёзиб колдиган экан: "Миллатлар (халқлар) таҳтида уч босқичи кузатилди: мувafferият, мувafferият таҳтида этиб келиши мумкин эдими?" Уларнинг тақдирини "зувол" деб атаб бўладими? Саволлар турлича бўйласин, нишонга олинган нукта битта: инициозингиз сабаби ўнга?

Бу савол атрофиди, шубхасиз, ўз вақтида шундай ёзиб колдиган экан: "Миллатлар (халқлар) таҳтида уч босқичи кузатилди: мувafferият, мувafferият таҳтида этиб келиши мумкин эдими?" Уларнинг тақдирини "зувол" деб атаб бўладими? Саволлар турлича бўйласин, нишонга олинган нукта битта: инициозингиз сабаби ўнга?

Бу савол атрофиди, шубхасиз, ўз вақтида шундай ёзиб колдиган экан: "Миллатлар (халқлар) таҳтида уч босқичи кузатилди: мувafferият, мувafferият таҳтида этиб келиши мумкин эдими?" Уларнинг тақдирини "зувол" деб атаб бўладими? Саволлар турлича бўйласин, нишонга олинган нукта битта: инициозингиз сабаби ўнга?

Бу савол атрофиди, шубхасиз, ўз вақтида шундай ёзиб колдиган экан: "Миллатлар (халқлар) таҳтида уч босқичи кузатилди: мувafferият, мувafferия

Санъат турлари ичидаги кино ҳамиша оммаболлиги билан ажраб келган. Сир эмас, бугунги кунда каттао кичик мабодо китоб ўқимаса ҳам, кинони албатта кўради. Кино санъатининг тезкорлигига ва имкониятларига тан бермай иложингиз йўк.

Кейинги вактларда ўзбек киносида таҳсисга сазовор миллий руҳдаги филмлар суратга олинаётгани кўпчиликни кувонтирияти. Бу борода, айниска, Зулфикар Мусоконгиниз изланишлари диккатга сазовор. Унинг «Абдуллахон», «Кичкина табиб», «Омондаги болалар» ва айниска «Ватан» бадий филми мухлислар қалбидан мустаҳкам жой олди.

Бу йил ижодкорнинг хизматлари муносиб тақдирланиб, Президенттимиз фармонига кўра «Ўзбекистон Республикаси санъат арбоби» унвонига сазовор бўлди. Режиссеримизни юксак унвон билан мубораббод этиб, унга бир неча саволлар билан мурожаат қилди.

— Зулфикар ака, режиссёр ва муваффақиятни ўзбек кинематографиясининг бугуни жаҳиди кандайдикрасиз?

— Бу саволга шошиб, саёз жавоб беришдан тийлган бўлардим. Бирор ҳамасбларим мувфафиятни кочалик кўп эриши, мен шунчалик қуонаман, уларга ҳасад кўзи билан эмас, ҳавас кўзи билан қарайман. Унинг картиналари професионал нуктаси назардан бекаму кўст бўлса, фақат қуонана-

Зулфикар МУСОКОВ:

Орипов, Тўти опа Юсупова, Хожиакбар Нурматов, Ражаб Адашев... Улар билан ишлаш менга жуда мароқли.

— Филим тайёр бўлгандан кейин, томоша қилиб, ўзингизга маъқбулмаган жиҳатларни бўлдими?

— Кинорежиссёргиң бахти ҳам, бахтилини шунда. Филим бир марта яратилиди. Унга қайтиш бўлмайди. Ўша филмда йўл кўйилган католарни кейинги филмда тақрорламасликка ҳаракат қиласман. Минг куонинг, минг сочингизни юлининг,

Сиз кутилан уғашув

Биргаликда гап кўп. Якнда Бокуда бўлиб ўтган «Шарқ ва Фарб» деб номланган катта фестивалига Раъно Шодиевани юборган эдик. «Энг нафосатли аёл актриса» номинацияси билан биринчи ўринни олиб келди. «Ватан» филми билан бориб келди. Биз бундан бирон сандомиз.

— Хозир «Суника» филмингиз катта экранга йўл олди. Кизингиз ҳам рол ижро этиби. Унда ҳам актёrlар маҳоратини кашф килдингиз ёки тарбияляпизми?

— Турмуш ўргомингиз ёшлар театр студияси бор. У ерда кизим кичик роллар ижро этиб туради. Умуман, уймизда шундай мухит бор. Ўғлим Темур томошибинларга актёр сифатида таниш бўлса, ҳозир мустакил режиссёрик фаолиятини бошлади. Ўқишини битириб, биринчи мустакил филими — «Омон ўқон»ни суратга олди. Бадий кенгаш ёмни бахоламади. Якнда премераси бўлади. Мен унга маҳбурлаганим йўл. Узи шу соҳани тандади.

— Кейинги вактларда филмларда хонандаларнинг рол ўйнаши кимлар-

ДАДИЛ ВА ТЕРАН ТАДҚИҚОТ



юксак даражада намоён бўлган. Ўзбекистонда замонавий матбаса санъати, китобот маддадига ҳам ҳар томонлама мукаммал ақсими топган. Хайратланарли сифати, мавхумлик ва реаллик чегарасининг меъёри билан диккатни тортувчи бу китобда миниатюра санъатининг ёрни ва шартлилиги атрофийча ёртилган, талкин ва ифодавий кўулам жиҳатидан поенига этиказиган. Бадий кимматига эга бўлган асарларни заргарона талкин килиш, фикрлар мажмусини меъёрига этикази, юксак матбаса ижроси билан таддим этиш шу пайтга қадар учрамаган холатиди.

Муалиф Шарафидин Али Язид, Ибн Арабиош, Руи Гонсалес де Клавихо, Заҳиридин Муҳаммад Бобур ва шунга ўшаш ўз даврининг ётук алломалари, тарихчилари, олим ва зуко доинишмандлари, энг мухими, атрофига юз берадиган воеқа, ходисалар гувоҳи, синчиков инсонларнинг ўз кўзи билан кўриб ёзил қолдирган фактологик материалларга асосласани, дадил тадқикот олиб борган.

Хар бир ижодкор, у ҳақиқатдан иктидорли бўлса, қайтарилмас истеъод соҳибидор. Гўззалик яратишга бутун борини, салоҳитини сафарбар этган вакиллари ишонч билан давом этирмақдайди. Якнда «Ўзбекистон» нашириёт-матбаса ижодий ўйда нашр этилган Шоҳалил Шоҳёкубонинг «Замонавий ўзбекистон миниатюраси» китоб-албоми бунгари ёркин далилидир.

Китоб муаллифи машҳур накош Жалин Ҳакимовга ўшлижидан шогирд тушни, унинг мактабидаги тарбия топганилиги, ҳақиқати санъатидан ижодкорларни ҳақида ёзди. Унинг ҳақиқатидан ижодкорларни ҳақида Фикр юритиш, уннинг изланишлари, асарларини таҳлил килиш учун уларга монанд, ўшаларнинг юксак асарлари даражада мушоҳада килиш жадар. Муалиф китобда худди шундай юксак даражага эришган.

Шоҳалил Шоҳёкубонинг «Усто» ўюшмаси тузилганидан бошлап анванавий ҳақиқатидаги ўрни, унинг ривожига ўшган хиссаси аниланади. Кекса авлод — Усто Мўмин (А.Николаев), А.Волков, Ш.Хасанова, Ч.Ахмаров, Т.Муҳамедов ва ҳозирги замонавий талантлар, ўзига хос ижодкорлари Ш.Муҳаммаджонов, Н.Холматов асарлари, ишланинг услуби, фикрлар кўлами, ифодавий йўлларини ўзаро мукосяга килиш, солинтириш, шарҳлар асоқида бу ийрик ижодкорларнинг замонавий миниатюра санъатидаги ўрни, ахамияти, тушундига очиб берилади.

Хар бир асаридаги ўзининг ҳақиқатидаги ўрни, замонавий миниатюра санъатидаги ўрни, ахамияти, тушундига очиб берилади.

Абдували ЭГАМБЕРДИЕВ, санъатшунослик фанлари номзоди

Мистера сингари рус қишлоқлари устарларининг накшинкор буюмларни тайёрлаш технологиясидаги фарқ ва ўшашликлар, иккى ҳақиқати мактабнинг ўзига хос хусусиятлари китобда атрофича тахлини килинади.

Нашр матбаса ижроси, тузилиши, қозош ва танланган бесак материаллари бадий савиаси бир-бираiga узукка кўйиндан мос тушган. Китоб сатганинг ҳар бир қисми ва умумий хотали юксак дид ва маддият билан беатилтган. Шунингдек, муаллиф фикрлар ифодасида тилимизнинг бой имкониятларидан мөхирлик билан фойдаланган.

Албом матбаса ҳар бир рассом ижодкорнинг қайтарилемас хусусиятлари, ранглардан фойдаланиш, бадий тасвир, шакллар яратиш услуги, чизигулар, характери, композициясининг ўзига хос руҳи аник, равон, сода улубуда очиб берилади.

Замонавий рассомларнинг ҳар ҳам киришларни ўйнаган санъатида санъатидаги ўрни, унинг ривожига ўшган хиссаси аниланади. Кекса авлод — Усто Мўмин (А.Николаев), А.Волков, Ш.Хасанова, Ч.Ахмаров, Т.Муҳамедов ва ҳозирги замонавий талантлар, ўзига хос ижодкорлари Ш.Муҳаммаджонов, Н.Холматов асарлари, ишланинг услуби, фикрлар кўлами, ифодавий йўлларини ўзаро мукосяга килиш, солинтириш, шарҳлар асоқида бу ийрик ижодкорларнинг замонавий миниатюра санъатидаги ўрни, ахамияти, тушундига очиб берилади.

Хар бир асаридаги ўзининг ҳақиқатидаги ўрни, замонавий миниатюра санъатидаги ўрни, ахамияти, тушундига очиб берилади.

Хар бир ижодкорнинг асаридаги ўзининг ҳақиқатидаги ўрни, замонавий миниатюра санъатидаги ўрни, ахамияти, тушундига очиб берилади.

Хар бир асаридаги ўзининг ҳақиқатидаги ўрни, замонавий миниатюра санъатидаги ўрни, ахамияти, тушундига очиб берилади.

Хар бир ижодкорнинг асаридаги ўзининг ҳақиқатидаги ўрни, замонавий миниатюра санъатидаги ўрни, ахамияти, тушундига очиб берилади.

Хар бир ижодкорнинг асаридаги ўзининг ҳақиқатидаги ўрни, замонавий миниатюра санъатидаги ўрни, ахамияти, тушундига очиб берилади.

Хар бир ижодкорнинг асаридаги ўзининг ҳақиқатидаги ўрни, замонавий миниатюра санъатидаги ўрни, ахамияти, тушундига очиб берилади.

Хар бир ижодкорнинг асаридаги ўзининг ҳақиқатидаги ўрни, замонавий миниатюра санъатидаги ўрни, ахамияти, тушундига очиб берилади.

Хар бир ижодкорнинг асаридаги ўзининг ҳақиқатидаги ўрни, замонавий миниатюра санъатидаги ўрни, ахамияти, тушундига очиб берилади.

Хар бир ижодкорнинг асаридаги ўзининг ҳақиқатидаги ўрни, замонавий миниатюра санъатидаги ўрни, ахамияти, тушундига очиб берилади.

Хар бир ижодкорнинг асаридаги ўзининг ҳақиқатидаги ўрни, замонавий миниатюра санъатидаги ўрни, ахамияти, тушундига очиб берилади.

Хар бир ижодкорнинг асаридаги ўзининг ҳақиқатидаги ўрни, замонавий миниатюра санъатидаги ўрни, ахамияти, тушундига очиб берилади.

Хар бир ижодкорнинг асаридаги ўзининг ҳақиқатидаги ўрни, замонавий миниатюра санъатидаги ўрни, ахамияти, тушундига очиб берилади.

Хар бир ижодкорнинг асаридаги ўзининг ҳақиқатидаги ўрни, замонавий миниатюра санъатидаги ўрни, ахамияти, тушундига очиб берилади.

Хар бир ижодкорнинг асаридаги ўзининг ҳақиқатидаги ўрни, замонавий миниатюра санъатидаги ўрни, ахамияти, тушундига очиб берилади.

Хар бир ижодкорнинг асаридаги ўзининг ҳақиқатидаги ўрни, замонавий миниатюра санъатидаги ўрни, ахамияти, тушундига очиб берилади.

Хар бир ижодкорнинг асаридаги ўзининг ҳақиқатидаги ўрни, замонавий миниатюра санъатидаги ўрни, ахамияти, тушундига очиб берилади.

Хар бир ижодкорнинг асаридаги ўзининг ҳақиқатидаги ўрни, замонавий миниатюра санъатидаги ўрни, ахамияти, тушундига очиб берилади.

Хар бир ижодкорнинг асаридаги ўзининг ҳақиқатидаги ўрни, замонавий миниатюра санъатидаги ўрни, ахамияти, тушундига очиб берилади.

Хар бир ижодкорнинг асаридаги ўзининг ҳақиқатидаги ўрни, замонавий миниатюра санъатидаги ўрни, ахамияти, тушундига очиб берилади.

Хар бир ижодкорнинг асаридаги ўзининг ҳақиқатидаги ўрни, замонавий миниатюра санъатидаги ўрни, ахамияти, тушундига очиб берилади.

Хар бир ижодкорнинг асаридаги ўзининг ҳақиқатидаги ўрни, замонавий миниатюра санъатидаги ўрни, ахамияти, тушундига очиб берилади.

Хар бир ижодкорнинг асаридаги ўзининг ҳақиқатидаги ўрни, замонавий миниатюра санъатидаги ўрни, ахамияти, тушундига очиб берилади.

Хар бир ижодкорнинг асаридаги ўзининг ҳақиқатидаги ўрни, замонавий миниатюра санъатидаги ўрни, ахамияти, тушундига очиб берилади.

Хар бир ижодкорнинг асаридаги ўзининг ҳақиқатидаги ўрни, замонавий миниатюра санъатидаги ўрни, ахамияти, тушундига очиб берилади.

Хар бир ижодкорнинг асаридаги ўзининг ҳақиқатидаги ўрни, замонавий миниатюра санъатидаги ўрни, ахамияти, тушундига очиб берилади.

Хар бир ижодкорнинг асаридаги ўзининг ҳақиқатидаги ўрни, замонавий миниатюра санъатидаги ўрни, ахамияти, тушундига очиб берилади.

Хар бир ижодкорнинг асаридаги ўзининг ҳақиқатидаги ўрни, замонавий миниатюра санъатидаги ўрни, ахамияти, тушундига очиб берилади.

Хар бир ижодкорнинг асаридаги ўзининг ҳақиқатидаги ўрни, замонавий миниатюра санъатидаги ўрни, ахамияти, тушундига очиб берилади.

Хар бир ижодкорнинг асаридаги ўзининг ҳақиқатидаги ўрни, замонавий миниатюра санъатидаги ўрни, ахамияти, тушундига очиб берилади.

Хар бир ижодкорнинг асаридаги ўзининг ҳақиқатидаги ўрни, замонавий миниатюра санъатидаги ўрни, ахамияти, тушундига очиб берилади.

Хар бир ижодкорнинг асаридаги ўзининг ҳақиқатидаги ўрни, замонавий миниатюра санъатидаги ўрни, ахамияти, тушундига очиб берилади.

Хар бир ижодкорнинг асаридаги ўзининг ҳақи

